

Izhaja vsak četrtek,  
Velja s poštnino vred in  
v Mariboru s pošiljanjem  
na dom  
na celo leto . 3 fl.  
" pol leta . 1 fl. 50 k.  
" 1/4 . — fl. 80 k.  
Brez pošiljanja na dom  
za celo leto . 2 fl. 50 k.  
" pol leta . 1 fl. 30 k.  
" 1/4 . — fl. 70 k.  
Posamezni listi se dobijo  
pri knjigarju Novaku na  
velikem trgu za 5 k.

# SLOVENSKI

# GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

Naročnino sprejema vred-  
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,  
neplačani listi ne  
prijemajo.

Oznanila se prijemajo in  
plača se za navadno vrstico  
če se oznanilo natisne en-  
krat, 10 kr., če dvakrat,  
15 kr., če trikrat 20 kr.,  
in vsakokrat za kolek 30 k.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Štv. 50.

V Mariboru 15. decembra 1870.

Tečaj IV.

## Narodnost.

I.

Hudo se motiš, dragi bralec, ake misliš, da ti bomo o slovenski narodnosti danas na dolgo in na tanko nauk po- dali. O tem je bilo že toliko pisanega in dokazanega, da bi pač vodo v Dravo nosili, ko bi zdaj sopet razkladali, kaj da je narodnost, in kako silno je Slovenci ob nemški meji pogrešajo.

I zakaj ste pa napisali temu sostavku na čelo „Narod- nost?“ Zato, dragi bralec, da teh vrstic ne prezreš, ker vemo, da vsak brihten Slovenec o „narodnosti“ rad kaj bere. Glej mnogo je na slovenski zemlji narodnjakov, ki vsled svojega gotovo poštenega rodoljubja hvalijo in odob- ravajo vse, kar se v imenu in v blagor narodnosti po dalj- nem svetu godi. Spregovorili smo že v našem listu dvakrat o jugoslovanski zvezi, ktera se snuje, da bi namreč vsi Slo- venci z Hrvati in Dalmatinci v politiško zvezo stopili, kakor hočejo tudi Čehi starodavno pravico nazaj pridobiti, ter se združiti v vedno kraljestvo in tako gospodje biti v svoji lastni hiši. Kar zadeva nas Slovence, si po nobeni ceni inace po- magati ne moremo, kakor da nas sprejme in nas na noge spravi trojedna kraljevina, v kateri bomo užívali slovan- sko svobodo, ter se nam ne bo treba vedno puliti z nem- ško stranko, ki nas hoče ponemčiti. Če ostanemo sami, smo v kratkem času kot narod umrli. Vsaj nas prebridka skušnja že zdaj uči, da se po nekterih krajih že komaj, v drugih pa celo ne moremo držati proti svojim narodnim na- sprotnikom. Silno nemškutarenje je mnogim naših sloven- skih rojakov tako pamet zmešalo, da vlečejo pri volitvah vselej z našimi nasprotniki in tako svojo lastno krv zatajujo. Pomislimo slednjič, da se v mestnih šolah povsod na vse kriplje nemškutari, ter se slovenska mladež v teh šolah že s početka potujčuje; pomislimo, da je pripravniška šola v Mariboru, v kateri se nam prihodnji učitelji izrežajo, popol- noma v oblasti ponemčenega ravnatelja Elšnika, ki vse tako obrača, da se pripravnikom nemščina v glavo vtepa, da toraj prihodnji naši učitelji le malo ali pa nič od književne slovenščine vedeli ne bodo: pomislimo vse to, pa nam bode jasno, da si pomagati ne moremo, ampak pomoči zoper po- tujčenje le najdemo, ako Hrvati nas, svojih bratov potujčiti ne dajo. Kaj da Hrvatje zamorejo, to so že večkrat poka- zali, postavim leta 1848, ko so pod Jelačičem banom z bajo- neti podprli avstrijski tron, da se zrušil ni. Bliža se čas, ko bo sedanji ban Rauch, ki je pokopal trojedno kraljevino, ter jo Magjarom izdal, culico zvezal in šel, od kodar je pri- šel; a trojedna kraljevina se bo zopet vzdignola iz prahu, kamor jo je vrgla sebičnost in opačina.

Komur tedaj bije sree za blagor slovenskega naroda, še več, kdor želi Avstrijo na jugu kakor na severu mogočno in srečno, ta mora biti za to, da se vsi Slovenci krepko oklenemo trojedne kraljevine, v kateri nam bode narodnost, pa tudi prava slovanska svoboda zavarovana.

## Govor

g. prof. Šuman-a pri obnem zboru političnega konservativ- nega društva v Mariboru 4. decembra t. l.

Prišli ste v politično društvo, zato bo v vašem namenu, dragi rojaki slovenski, če tukaj malo politikujemo.

Politika izvira iz grške besede *polís*, ki pomeni država. Pri politiziranju se tedaj prašamo, kako se naj velika dru- žina država v red spravi. In za tako prašanje ima vsakdor poklic in dolžnost, posebno pa sedaj ko imamo Avstrijo ustavno državo, državo, v kateri si ljudstvo ima po svojih poslancih samo postave dajati in se vladati v smislu volje ljudstva. Ne velja se odtegovati in reči: Jaz se no- čem mešati v politiko, naj storijo drugi kar hočejo, jaz se nočem svajati. To ne velja. Ko bi vsakdor tako mislil, bi vsi roke križem držali, nasprotniki pa bi zmagali. Poli- tikovati pa moramo že zdaj, a ne še le, kdar so že volitve, kajti državniki imajo iti, kakor vojskovodje pred vojaki, pred zgodbami a ne zadej za njimi tožiti kdar je vse prepozno in zgubljeno. Zdaj že je treba odločiti se za svojo stran in stranko in jo krepiti in širiti, in to naj stori vsakdor, vsaj vsak dače plačuje ali ima sine ali brate pri vojaki, naj se tudi trudi, da bo vladanje šlo, kakor želi in hoče da bi šlo. Namen države je svoboda. Kar sejemo, to hočemo žeti, kjer kopljemo, tam hočemo brati, združeni smo v državo, da si med seboj zagotovimo brambo in si medseobno branimo pre- moženje, življenje, čast, da ne pridejo vnani sovražniki nas ropat, morit in tudi notranji nasprotniki ne. Pa tudi med- sobna pomoč je namen države, da tim leže in ugodnejše živimo. Zato si napravljamo skupno občenje na vunaj, zato imamo skupen denar, menjavo blaga itd., vse zato, da se vsakemu bolje godi in da se za se lahko giblje kakor mu drago, da je doma in pri svojem poslu in nabiranju in vži- vanju varen in samostalen, to je svoboden.

Ta namen se doseže po enaki delitvi svobode, t. j. po pravici. Kako bi to bilo, ko bi despot ali tiran sam smel vse storiti tudi krivice in vse vživati, ljudstvo pa bi bilo sužno in bi le robotalo in blapčevalo? Ali ko bi le nekteri ljudje se zvali boljši, in bi samo ti boljari vživali svobodo, živeti kakor hočejo, večina pa ne. Kaj takega ni v namenu države, ampak vsaka oseba, vsak stan, vsak narod naj ima svobodo vdeleno a ne različno, ampak v enakem deležu. In to delitev ravno vrši pravica.

Pravica ima zavezane oči in ne gleda komu deli svoje dare, ali ima prijemnik gladko in belo kožo, ali zgrban- čeno in umazano, ali je bogatih starišev ali iz siromaške koč, ne gleda ali se narod v surko oblačuje ali v frak, ali ima 100 let stare knjige ali le 50, pravica ima enako deli- vati samostalno gibanje, učenje, sojenje, plačevanje dobro in zlo. Zato je pravica temelj državam in edina podlaga obče svobode.

Ko bi kdo rekel, da je svoboden ali liberalec, pa bi svojega bližnjega tlačil, bi lagal. Niti tak liberalec tlačitelj ni svoboden, niti potlačenik. Le pogledjte, kako se dva me- četa, jeden pade na tla, drugi s koleni nanj in ga davi. Ali je ta vrhka svoboden? Da spodnji ni, je jasno, pa tudi ta vrhka ni, niti med tlačenjem dokler tlači, niti pozneje, kajti, ko gornji spodnjega spusti, pride jeza maščevanje in borilna igra se z nova začne. Tako je tudi pri narodih. In le pra- vica daje mir, zadovoljnost, svobodo, le ob pravici vsakdor živi in vživa mirno in zadovoljno, tedaj v veliki družbi državi imenovani tudi ono ima, za česar voljo se je država napra- vila, da vsak ženje in bere, kder je sijal in kopal: da je svoboden. Naopak komur se v družbi svoboda in enaka pravica ne daje, ta si išče če more druge družbe, ker se čuti v prejšni družbi zavrženega in iz take družbe izpahnene- ga.



Komu je zameriti, če si hoče stanje popraviti? Zato dela svoboda države močne, ker so svobodni državljani pripravljeni svobodno državo braniti, da se po nji jim samim tudi svoboda obrani.

Po teh splošnih pravilih preidemo na našo državo Avstrijo. Avstrija ima različne narode. Štirje so pglavitni: Nemci, Magjari, Romani in Slovani. Nemcev je nekaj nad 7, Magjarov blizo 5, Romanov blizo 3, in Slovanov nad 15 milijonov. Vsi so po zgodovini in naravi in občevarju na endruga navezani in po slavni dinastiji skupljeni. Pa vsi bi radi bili svobodni, in odkar se jim je ustava povrnola, si hočejo tudi svobodne naprave napraviti. Ali to je le mogoče na poti pravice. Zato si ljudstva po svojih poslancih imajo pravico deliti, le takrat bomo vsi svobodni in zato tudi vsi skupno državo ljubili in branili braneči si svojo lastno svobodo. Ko pa bi hotel en narod drugega tlačiti, nad njim vladati, bili bi podobni onima borilcema, ki eden drugega oblada, mu na prsih kleči in ga davi in tlači, in tako ni eden niti drugi svoboden. Kajti tlako nad narodom opravljajo vladeželniki sebičniki in plačani vojaki in policaji javni in skrivni, plačujejo pa tlako vrhovni in podložni narodi, svoboda pa se joka. Prva in zadnja postava Avstrijske države kakor tudi vsake države je, da je pravična in tukaj se tudi vsem narodnostim pravična, da se čutijo vsi narodi domači in zadovoljni in svobodni.

Ali bi ne bilo krivično, ko bi občna mati Avstrija narodom enake svobode ne delila, ko bi magjarski ali nemški narod dobila po 5 jabelk za južino, slovanski narod pa le pol ali nič? Iz take krivice bi vtegnola izvirati le svaja, nezadovoljnost in mesto da bi se avstrijska družba ali država krepila, bi se oslabilila. In ravno v tem je najlepša naloga avstrijske države, da se krščanska pravica: ljubi bližnjega kakor sam sebe, razširi tudi med narode. Ravno sred Evrope v Avstriji se sučejo in dotikajo naj močnejši rodi Germani, Slovani, Romani in si zagotavljajo ravnopravnost in enotno svojo avstrijsko državo Avstrijo braneči si zagotavljajo svobodo. Ali more biti kdo protivnik takemu vzvišenemu stalu svobode vseh narodov stoječemu vsakako nad nižim stalom ednostranske svobode enega naroda?

Preidimo še na nas Slovence. Pred pa še premislimo, da je svoboda nekako imenje, ki se ima braniti, tako kakor vsako drugo premoženje. Če pustimo sosedu pasti na našem travniku, nimamo kaj kositi, in če nam travnik leto za letom popase, še nam k slednjemu travnik tudi vzame, kazoč: travnik je moj, toliko let že na njem pasem, ti se nisi protivil, zato sem si to pravico dobil in ti si jo zgubil. Tako je tudi z narodnimi pravicami, z narodno svobodo. Braniti si moramo, kar je naše. Naš je naš jezik, krasni slovenski jezik, svet jezik že pred tisoč leti za sv. Cirila in Metoda, mogočen jezik, ker je rastlika slovanskega od 80 milijonov govornega jezika, izobražen jezik, ker se v njem že nad 300 let knjiže tiskajo. Pokvarili so ga nekaj le nemški uradi in od cesarja Jožefa ustanovljene nemške šole. A branimo ga, naš je, ne pišimo svojih imen in pisem inai kakor s slovenskim pravopisom, ne zmenjajmo srenjskih imen na očitnih deskicah s krivimi pokvekami, posebno pa Vi gospodi duhovniki, ki ste od nekdanj razsvetljen steber našega naroda, činite še en korak Vašega slavnega rodoljubja, pišite ljudstvu v posnem in v Vašo čast vse matice in uradne in neuradne knjige in pisma in dopise javne in privatne na posvetne in duhovne oblasti v milem slovenskem jeziku, nikdo nas ne more in ne sme ovirati, postava je za nas. — Braneči pravico branimo svoj srod in moč naše države Avstrije.

## Z bojišča.

Ko je iz početka tega meseca Francozom spodletel namen, da bi z loarsko armado prodrli proti Parizu in se združili s Trochu-jem in tako osvobodili Pariz; in ko so Prusi drugič vzeli Orleans, je pruski general Moltke oficijelno naznanil, da je francoska loarska armada uničena, in da se zdaj ne more nikjer več ustavljati napredovanju nemške armade. Na ta glas je vse že mislilo, da bo zdaj v kratkem vojske konec, in da se povrne zaželen mir. Temu vendar celo ni tako, in takrat se je stari Moltke pri rajtengi zlo motil. Po najnovejših poročilih namreč še loarska armada celo ni vničena, temuč se celo redno potegnola nazaj čez reko Loar, tudi ni bila vsa armada na bojišču, temoč samo

eno krilo. Gambeta naznanja iz glavnega kvartira generala Chancy-ja o loarski armadi to-le: Jaz sem 10. t. m. našel celo armado v najlepšem redu in gen. Chancy se je zadnje 3 dni srečno bojeval proti hudim napadom armade Friderik-Karla. Dozdaj je bilo še le samo pol armade v boju, in vendar že ta ni pustila nemške armade naprej. Pruski telegrami pravijo tudi, da loarska armada ne obstoji samo, temoč je začela Nemce spet napadati. Tudi v severni Francoski se zbira armada 80—100.000 mož. Če je vse to res tako, še tako hitro vojske ne bode konec, če ravno padne Pariz, kar celo ni dvomiti, če ne bode skorej pomoči, ker podati se bode moral gladi, naj vekšemu sovražniku.

8. t. m. so se Francozi tudi srečno bojevali pri Josnes-u in so Pruse nazaj vrgli.

Trdnjava Pfalzburg se je 12. t. m. Prusom podala. Iz Pariza ni nič posebnega čuti.

## Gospodarske stvari.

*Ali je bolje topel krompir, t. j. taki, ko se je skuhal, pokladati ali mrzel?*

Če ravno je prav dobro, da se krompir prej kuha, ko se poklada, je vendar strašna neumnost, krompir za klajo dva ali tri dni prej skuhati ko se poklada. Iz kubanega krompirja, ki mrzel postane, se napravi na znani način lepilo (pap) ki se zelo težko prebavi in zato ne redi tako dobro živali kakor topel, to se je po sledeči skušnji popolnoma potrdilo: Na nekem velikem posestvu se je večim kravom ki so precej dobro dojile, pokladalo 9 tednov vsak dan zmes iz enakih delkov sena, rezane slame, krompirja in otrobov. Prve tri tedne se je pokladal krompir topel, t. j. taki ko se je skuhal in dobilo se je 189 pintov mleka, in krave so vse skupej težile 993 funtov, potem se je pokladal tri tedne mrzel krompir, ki je že bil en dan prej skuhan, in dobilo se je pri drugač celo enakem pokladanju in oskrbovanju krav samo 171 pintov mleka in krave niso več težile kakor samo 975 funtov; sedmi teden pa se je spet pokladal topel krompir in na koncu tretjega tedna se je spet dobilo 187 pintov mleka in krave so težile skupej 989 funtov.

*Kako se živalim in rastlinam odpravi mrčes.*

Razstopijo se 4 loti goluna v poliču vode in s to raztopljeno se umivajo živali, polivajo drevesna debela in veje in druge rastline in mrčes zgine.

*Pomoček proti listnim ušem.*

Izvrsten sadjerejec Oberdiek priporoča proti listnim ušem ta-le pomoček. V treh pintih vode se razdeli za eno žlico zelenega mčila (žajfe) in se še prilije za polič kvasine vode. Ena pest kvasinega lesa se mora pol ure kuhati v enem poliču vode. S to zmesjo se morajo poskropiti zvečer, če je vreme suho in toplo, vse one veje in listje, na katerih se nahajajo uši, in v 24 urah so vse uši umorjene.

*O reji telet.*

V nekih krajih je še zmirom ta zelo napačna stara navada, da se mleko, ki se prvokrat nadoji ko se je krava stelila, odlije. To prvo mleko, ki ima žoltasto barvo, pa država ravno one tvarine, ktere je natora za to odločila, da razdelijo v želodec in črevah se nahajajočo otrdnjeno blato pri teletu. Vsikdar se je še opazilo, da dobijo ona teleta, kterim se ni dalo prvo mleko, trdo, kviško stoječo dlako in posebno temne oči, med tem ko ona teleta, kterim se da prvo mleko, taki zgubijo prvo dlako in hitro in lepo rastejo, ker ono trdo blato je iz njih po prvem mleku hitro odišlo.

*Sitne muhe.*

se od konjev in goved lahko odženejo, če se popari nekoliko črstevega tabaka, se v to tabakovo vodo dene nekoliko moke in meda in se s tim živali umijejo.

## Dopisi.

**Iz Monsberga** — (Odgovor na „Poslano“ v „Slov. Gosp. št. 47.) — (Konec.) Danes pa še Vam gosp. Jože! nekaj hočem povedati o denarjih, ktere so cerkveni



oskrbniki od pridnih monsberških farmanov skupaj spravili, in naj se Vam očitno pred celim svetom njihov račun pokaže! Monsberška duhovščina je lansko leto iz prižnice potrebe naše cerkve povedala, in ko so bili denarji skupaj, se je na želje cerkvenega odbora in cerkmeštrov tudi očitno iz prižnice trikrat račun položil. Na to zna vsak pošten monsberški farman priseči. Za vsem skupaj z dvema starima stiftengama vred za križev pot in Antonski oltar smo imeli 842 gold. in 37 kr. v rokah. S temi denarji smo si kupili dobro metlo, s katero smo pometati začeli, če tudi Vi tega ne veste ali vedeti nočete! Poglejte na naj bolj potrebnih straneh, postavimo strehi popravljeno in zmalano cerkev, pogledajte popravljeni bitof in kostenjak, če Vam ni od tistega časa, ko ste svoj „Postlano“ spisali, mrena oči prerastla! Raznim rokodelskim mojstrom in umetnikom se je plačalo 451 goldinarjev, med njimi samemu malarju 166 gold.; za razne neobhodno potrebne roči, postavimo za nove mešne bukve iz Dunaja, ki same 32 gold. veljajo, se je potrošilo 90 gold.; za Antonski oltar, kakor še le zdaj stoji, se je dalo 165 gold., že samo to znese 706 gold. Kde so druge stvari: drage barve za celi strop monsberške cerkve? potreben les? kde je apno? kde je cerkvena šibra s 25 gold., ki je bila od predlanskega leta na dolgu ostala in se je od tistih denarjev plačala? Kde je jed in pijača za toliko delavcev, ki so pri cerkvi delali? Kdo iz cele monsberške fare bi njim tako dolgo samo vino za 100 gold. dajal? Gospod Jože, Vi nimate pameti! In glejte, vse se je pošteno plačalo! — g. Jože, zapomnite si dobro — mi imamo spričevala, potrdila in kvitenge v rokah, in ktere se nam še niso spisale, tiste zamoremo vsako uro dobiti in Vam jih pokazati, če hočete! Gosp. Jože, pokažite nam denar za primerne orglje za 600 gold., pokažite nam denar za primerni križev pot za 400 gold. — Iz vsega tega g. Jože lahko spoznate, da monsberški cerkveni oskrbniki niso slabo z denarji pridnih farmanov ravnali. Ali ne samo dobro so denar obrnoli, nekteri cerkveni oskrbniki so še tudi kaj drugega storili, kar se naj pové, če tudi neradi to oznamimo. Poslušajte g. Jože! Eden cerkveni monsberški oskrbnik je razun denarjev, ktere je k znesku 842 gold. prinesel, še kupil podobo sv. Marka za pet goldinarjev, drugi podobo sv. Janeza evangelista tudi za pet goldinarjev in je zastonj po leti cerkvenim delavcem od svojega stanovanja eno, po zimi pa dve sobici prepustil; četrti je oskrbel podobo presv. Trojice po Overboku za 30 gold. Koliko ste pa Vi g. Jože, ki niste monsberški cerkveni oskrbnik, za našo cerkev dali? Povejte nam! Monsberški cerkveni oskrbniki še bolj dobro vejo, kakor Vi g. Jože, kaj je še cerkvi potrebnega. Prosimo prav lepo: potrudite se v Maribor in pobarajte po celem slovenskem Štajarskem dobro znanega umetnika gosp. Kotnika, kaj nam on zdaj napravlja, kaj nam še bo naredil in kaj nam bo iz Gradca oskrbel? — Ker se že Vi gospod Jože za našo monsberško cerkev brigade, ki je tako revna, da se mora še vsako leto posebej denar za sveče pobirati, podarite njej kakih 3000 goldinarjev, videli bote, da bo ona čez nekaj časa na vse strani tako lepa, kakor bi njo iz škatljice vzel, cela fara Vam bo prav hvaležna, in cerkveni oskrbniki ne bodo pozabili, da se Vam gospod Jože v kračjem času, kakor je Noe barko scimpral, lep marmornat spominek na primernem mestu postavi. — Imé Jože Pleteršniĝ, če se ne motimo, prvokrat v „Slov. Gospodarju“ beremo. Ali veste Vi gosp. Jože! kakšne lastnosti mora tisti imeti, ki v časnike piše? Dopisatelj mora resnicoljuben biti in mora reč, ktero razlaga, dobro zastopiti. Mislimo, da se Vam je zadosti dokazalo, da Vi resnice ne ljubite, ampak lažete, in da reči, o kateri pišete, na razumite. Kdor laži raznaša in reči ne razumi, tisti menimo, naj gre rajši pure past, kakor pa po časnikih laži trosit in svojo nevednost kazat. Tudi Vam moramo g. Jože še povedati, da se Vi morate še le učiti pravilno in gramatikalno imé Pleteršniĝ podpisati. Ne piše se Pleteršniĝ ampak Pleteršnik, zakaj v drugem sklonu ali padežu se reče Pleteršnika in ne Pleteršniga. Zavoljo vsega tega še za Amen vsi skupaj ponovimo, da ste Vi gosp. Jože nevednež v umetnji in cerkvenih rečeh, da ste revež v slovenski slovni in da tako dolgo pred celo monsberško faro lažnjivec ostanete, dokler ne dokažete, da se letos na monsberškem cerkvenem koru orglje popravljale niso!

*Devet zbranih monsberških cerkvenih oskrbnikov.*

## Politični ogled.

Ministerska kriza, o kateri smo zadnjikrat poročali, da je že prišla do vrhunca, in da so že neki novi ministri toliko, kakor gotovo imenovani, je zdaj celo zaspala, tako, da se ne more celo nič o nji poročati. Taaffe in Stre-meyer sta sicer te dni bila poklicana v Pešto, to vendar ni v nobeni zvezi z ministersko krizo. Pravi se, da se bode novo ministerstvo še le sestavilo, kdar bode v državnem zboru rešen gališki predlog Potockijevega ministerstva, ktere-ga pa ministerstvo spet zato noče predložiti državnemu zboru, ker ne upa za njega dobiti večine. Po tem takem bomo še nekoliko časa čakali na novo vlado. Zdaj smo v obče brez ministerstva, pri nas na Slovenskem pa se od dné do dné huje vlada v zmyslu Giskrinega ministerstva, to je ponemčevanje gre zmirom huje naprej, to se lahko vsak dan prepričamo če pogledamo v naše uradnije in šole, ker novi uradniki in učitelji gotovo najmanje mislijo na slovensko uradovanje in učenje.

Obe delegaciji ste se sicer nekoliko opirali za-stran povečnega kredita, ktere-ga je tirjal vojni minister za mesec december, ali to je bilo le samo toliko, da se ne more reči, da niste nič govorile, ker k slednjemu ste vendar do-volile zahtevane 4 milijone. Posebno so v cislajtanski dele-gaciji ustavoverneži se s početka temu upirali, ali k sled-njemn so vendar z drugimi glasovali.

Proračunski odbor je vendar že tudi mnogo zbrisal kar je tirjalo ministerstvo, in upa se, da bodo še delegacije same v proračunu še marsiktero točko znižale. Upa se tudi, da se bodejo hudourniki na političnem evropejskem nebu, ki nam spet s hudim bojem žugajo, razkadili, in da zato vojaštvu ne bode toliko dovoliti kakor skupno vojno ministerstvo zdaj zahteva. Zato se bode posvetovanje o vojnem proračunu preložilo za po božičnih praznikih. Prej se bode dovolil proračun zunajnega ministerstva, potem pa se delegacije 19. decembra razidejo do 8. januarja l. 1871. Tudi še bodo poprej dovolile, da se sme za skupne potrebe za mesec ja-nuar in februar 1871 denar jemati in trošiti po finančni po-stavi za leto 1870.

Česki deklaranti so v imenu českega naroda državnemu kanclerju g. Beustu predložili prav izvrstno spo-menico, ktera se mora imenovati zgodovinski čin. V tej na-vajajo težnje in zahteve česke krone oziroma Slovanov, omenjajo napčenost dualizma in ustave, ki so vse le na to odmenjene, Čehom vzeti zgodovinsko državno pravo in na-rodu pravico lastne odločbe. Povdarja spomenica federali-zem kot edino državno obliko, ki bi ustregla duhu našega veka, dokaže, da imajo vsi narodi brez razločka pravico do lastne odločbe. Kruta vojaška sila naj o tem ne odločuje, temuč ravnopravnost, vzajemno spoštovanje proste lastne od-ločbe naj uresničijo pravo svobodo, bratinstvo, splošni mir in resnična humaniteta. Po tih nazorih naj se predrugači Avstrija in njeni narodi; le jasno spoznanje in odločna volja svojo nalogo rešiti, reši Avstrijo, ktera načela naj tudi v zunanji politiki zastopa.

Spomenica pripoznava, da imajo vsa nemška plemena se združiti, nimajo nikakor pravice to storiti s silo, kakor tudi ni Francozom vsiliti kako vlado, ali jim vzeti dežele, kterih prebivalci hočejo ostati Francozi, ker to ni pravica. Izreka se tudi prav odkritosrčno sočutje blagemu francoskemu narodu in pravi, da mogočni ruski narod ima popolno pravo si popraviti stan na črnem morju, da česki narod želi, da dobijo sorodni bratje na jugu svoje pravice, da ja bo Avstrija in posiljenje naj zgine.

Vzhodno vprašanje je za zdaj na videz spet poravnano. Turški je vse jedno, ali ostane XIV. članek pariške pogodbe ali ne, ali ostane črno morje nevtrarno ali pa si Ruska na njem napravi vojnega brodovja kolikor in kakoršnega hoče. Če je Turška z vsem tem zadovoljna, tedaj druge vlasti tudi nimajo nobenega razloga po vsi sili nove vojske začeti. Pri konferenciji bode Ruska svoje tir-jatve predložila in bode tudi vse dobila, kar bo zahtevala, za zdaj še bode tedaj ostal mir ali kako dolgo?

Italija je v prihodnje zedinjena in svobodna, je re-kel Viktor Emanuel v svojem zadnjem prestolnem govoru, ker je zdaj pridobljen Rim. Kralj tedaj ne misli na laške Tirolce, na Nico in Tesin, še manj pa na tržaške italijani-sime, on pravi, da je zdaj še samo potreba notrajni mir, da se Italija okrepi, da bode močna in cvetoča.



Nemška edinstvo je tako rekoč dovršena, in sklenilo se je v zveznem državnem zboru, da se bode od zdaj postavilo mesto „nemška zveza“ „nemška država“. Zveznemu predsedništvu bode predsednik pruski kralj, ki se bode imenoval nemški cesar. Frankfurt bode svobodno državno mesto in v njem bode sedež zveze. — Strahovit boj je tedaj vladarjem prinesel velike naslove in lovorike, prebivalcem pa strašno uboštvo, žalost in sploh nesrečo.

V Drezdnu so te dni našli po ulicah prilepljene plakate, v katerih ljudstvo kralja prosi, da naj strašnemu mesarjenju na bojišču že enkrat konec napravi. — Sicer se enaki glasi čujejo iz vse Nemčije.

Francoska začasna vlada in diplomatski kor se je iz Toursa preselila v Bordeaux, ker se boji da bi Prusi vtegnoli priti v Tours.

Angleška vlada je pri pruskem kralju dosegla to, da se še ni začel Pariz bombardirati.

## Novičar.

(Hudo zločinstvo) se je v saboto 10. t. m. pri sv. Marjeti na Dravskem polju zgodilo: Neki kmet je svojega soseda tako hudo po glavi mahnil, da je ranjenec, pošten kmet, nekoliko ur potem umrl. Ubijavec ima pod svojo streho osebenko (gostačko, ofrevo), ki je oni dan namenjena bila v Maribor na sabotni sejm iti. Sosed L. bi bil rad ženski nekaj naročil, da za njega v mestu opravi in se podá ob četrtih jutraj v hram, kder je osebenka doma. V istem času pa pride tudi gospodar vinjen iz pivnice domu in ž njim nekaj njegovih vinskih bratov, potepinskih fantalinov. Menda iz šale začno fantalini zabavljati in gospodarja (vdovca) dražiti, češ da ga sosed L. spodriva. Pijanec se razjezi in poštenega soseda neusmiljeno z sekiro po glavi butne, ter na smrt rani. — Sopot žalosten dokaz, kamo da pridemo, ako se ne bo resno na to gledalo, da ostrejšje policijske postave ponočno pijančevanje omejijo. Vsak krčmar, ki pijanecem čez policijsko uro vino toči, naj bi se zaprl in z globo kaznoval, in če se trikrat zagreši, bi naj pravico točiti zgubil. To bi sicer ne bilo liberalno, pa zdravo in dobro za razuzdane ljudi.

(† Mrtvaški zvon.) Neusmiljena smrt je spet v kratkem vzela Slovanskemu narodu dva prav vrla rodoljuba. Pretekli teden je namreč umrl po dolgi in hudi bolezni Jože Jedlička, inžiner-chef v kurivnici južne železnice v Mariboru. Rajnik, ki je bil rojen Čeh, Slavjan z dušo in telom, je podpiral prav pridno vsako narodno stvar in pri vsaki najmanjši priložnosti, posebno pa kot ud mariborske čitalnice. V četrtek popoldne ob 3½ uri se je truplo rajnika blagoslovilo in potem prepeljalo v Gradec. Pred odpeljanjem se je sošla prav velika množina ljudi, Nemcev in Slovanov, če ravno je bilo vreme zlo slabo. Vsi, ki so mu izkazali zadnjo čast, ločili so se prav s težkim srcem od svojega ljubljencea. Slavjani in Nemci so mu zapeli pogrebno pesem, in Slavjani so mu na mrtvaški kovčeg položili lep venec z slovanskimi traki in napisi.

12. t. m. pa je umrl v Mariboru Blaž Slavinec, profesor verski na zgornji gimnaziji, ki je že več let bolehal. Tudi v tem gospodu je mati Slava zgubila zvestega sina in mnogi pravega prijatelja. — Bog dati obema večni mir!

(Kako visoko pride streljanje iz velikih kanon.) Zrajtalo se je da vsak strelaj iz velike kanone, kakor se rabijo pri obleganju močnih trdnjav in zdaj tudi pri Parizu, pride na 93 tolarjev. Iz take kanone pa se strelja v 5 minutah 26krat in to tedaj že stane 2418 tolarjev. Kako visoko pa še pride tako streljanje, če se še temu prirajajo stroški prevažanja teh kanon do Pariza, katerih so Prusi tamo 200 nastavili. In vse to mora plačati ljudstvo s svojimi krvavimi žulji, in to samo zato, da se ustreže častiželji posameznemu!

(Železnica iz Ljubljane v Trebiž) se je 14. t. m. že odprla.

## Pozor Slovenci!

Več narodnjakov Mariborskih se je združilo v ta namen, da a) se na slovenskem Štajarskem ustanovi slovensko tiskovno društvo, kakoršnega imajo Nemci že po več krajih

- b) da to društvo skuša ustanoviti v Mariboru tiskarnico, ktera bi zamogla bolj k ceni tiskati naše slovenske liste;
- c) društveni odbor vodi sam tiskarnico, določi svojim listom program, kakor tudi ceno in vrednike.

Ker se je najdati, da se ti sklepi izpeljejo — kar bi ceno omenjenih listov precej znižalo — prosimo svoje čast. bralce, naj našemu listu tudi v prihodnjem letu zvesti ostanejo in kolikor se le da, mu še več predbrojnikov pridobiti skušajo. Ob enem prosimo častite svoje prijatelje, naj nam gledé omenjenega sklepa svoje misli naznanijo. Tiskovno društvo dobi lahko ogromne podpore, ako se stvar le z domoljubnim srcem in navdušenjem v roko vzame in krepko podpira. Ustanovniki bi plačali vsak po kakih 50 gold. (s posebnimi pravicami), drugi udje vsak teden, če več ne zmorejo, po — 1 kr.

## Vabilo naročiti si „Slov. Gospodarja.“

Z novim letom nastopi „Slov. Gospodar“ svoj V. tečaj. Rad bi danas „Gospodar“ v vsako hišo slovenskih gospodarjev in rodoljubov stopil, ter se jim za novo leto priporočil, da si ga naročijo. Ker je pa mnogo hiš na slovenski zemlji, v ktere še do zdaj „Gospodar“ zahajal ni, noče tudi zdaj nikogar nadlegovati, ter se naravnoč obrača do Vas, dragi rojaki, ki ste ga do zdaj brali in plačevali, ter Vas lepo prosi dveh reči: Prvič, da mu tudi v novem letu zvesti prijatelji ostanete in si ga naročite; drugič, da ga skušate tudi svojim prijateljem in sosedom priporočiti, naj se tudi oni na-nj naročijo. Priporočite ga pa lahko z dobro vestjo, ker bo „Gospodar“ v novem letu še obilnišega blaga vsake baže donášal, kakor do sedaj, ter so mu v ta namen izurjeni pisatelji krepke podpore obljubili. — Naročnina ostane do tačas, ko cenejšo tiskarnico dobimo, pri starem in znaša:

s poštnino vred in v Mariboru Brez pošiljanja na dom  
s pošiljanjem na dom  
za celo leto 3 gold.  
za celo leto 2 gold. 50 kr.  
„ pol leta 1 gold. 50 kr.  
„ pol leta 1 gold. 30 kr.  
„ ¼ leta — gold. 80 kr.  
„ ¼ leta — gold. 70 kr.

## Tržna cena pretekli teden.

|                                | V Varaždinu | V Mariboru | V Celju | V Ptuj |
|--------------------------------|-------------|------------|---------|--------|
|                                | fl. k.      | fl. k.     | fl. k.  | fl. k. |
| Pšenice vagan (drevenka)       | 4 55        | 4 75       | 5 30    | 4 60   |
| Rži                            | 3 50        | 3 80       | 4 —     | 3 70   |
| Ječmena                        | 3 —         | 0 00       | 3 60    | 3 30   |
| Ovsa                           | 1 80        | 2 25       | 2 20    | 2 —    |
| Turšice (koruze) vagan         | 2 85        | 3 70       | 3 20    | 3 25   |
| Ajde                           | 2 50        | 2 80       | 3 60    | 2 40   |
| Prosa                          | 2 70        | 3 50       | 3 40    | 2 80   |
| Krompirja                      | 1 55        | 1 50       | 1 60    | 1 60   |
| Govedine funt                  | — 18        | — 27       | — 24    | — 26   |
| Teletnine                      | — 24        | — 28       | — 24    | — 28   |
| Svinjetine črste funt          | — 30        | — 26       | — 24    | — 26   |
| Drv 36" trdih seženj (Klafter) | 9 —         | 10 50      | 9 —     | 12 50  |
| " 18" "                        | —           | 6 50       | 0 —     | —      |
| " 36" mehkih "                 | 4 —         | —          | 6 50    | 8 50   |
| " 18" "                        | —           | 4 60       | —       | —      |
| Ogljenja iz trdega lesa vagan  | — 80        | — 60       | — 50    | — 80   |
| " " mehkega "                  | — 50        | — 50       | — 45    | — 70   |
| Sena cent                      | 1 45        | 2 20       | 1 70    | 2 —    |
| Slame cent v šopah             | 1 55        | 1 80       | 1 —     | 1 90   |
| " " za steljo                  | 1 10        | 1 30       | 0 70    | 1 30   |
| Slanine (špeha) cent           | 44 —        | 42 —       | 45 —    | 38 —   |
| Jajec pet za                   | — 10        | — 10       | — 10    | — 10   |

Napoleonor velja 9 fl. 93 kr. a. v.

Ažijo srebra 122.—.

Narodno drž. posojilo 65.40.

Loterijske srečke.

V Trstu 10. decembra 1870: 42 68 30 39 35

Prihodno srečkanje je 24. decembra 1870.